

Bernal, 23 d'octubre de 1994

Estimat Joaquim,

en efecte, vaig rebre el llibre sobre en Blai Bonet de la Margalida Pons, que t'agraeixo molt. Si bé l'interès per aquest escriptor em ve de lluny, en aquest cas volia veure de quina manera l'autora d'aquest estudi havia enfocat *El mar* i de quina forma havia aprofitat el que jo hi deia en un article publicat el maig del 1961 a la revista *Catalunya*, de Buenos Aires, ja que me l'havia demanat en ocasió de conèixer-nos en un dels meus viatges, via Antoni Serra, i m'ha plagut de veure que n'ha tret força suc i que em cita bastant.

Per tot el que m'expliques, no m'estranya que estiguis amargat. També jo, aquests dies, vaig arrossegant la moral per terra arran d'una retallada que m'han fet els de can 62 a l'hora de pagar-me la traducció de *La copa daurada*, que, com et deia a la carta anterior, m'ha fet suar la cansalada de mala manera. Amb un esperit merament mercantilista, que no fa més que donar la raó a en Pere Quart quan deia que érem un poble de botiguers, s'han dedicat a comptar els espais en blanc «que no són traducció», o sigui els que l'ordinador fa automàticament quan justifica els marges (!) i els que queden a final de capítol i... En definitiva, que m'han descomptat 70 fulls!! Aquesta mena de gasiveria, fins ara, només l'havia trobada en la gent de l'editorial Martínez Roca actual, però ningú més no m'havia fet una putada com aquesta, oi més tenint en compte l'extrema dificultat d'aquest llibre i, sobretot, perquè ja m'havien birlat les 100 pessetes per presentació informàtica que em van dir em pagarien quan tingués l'ordinador. Ja veus, doncs, que la qualitat, el mèrit o com vulguis dir-li, que un pugui demostrar

en la feina no té cap importància, quan el llibre és considerat com un producte semblant a les llaunes de sardines o de mongetes cuites. I, per postres, encara t'has d'aguantar observacions sobre l'estil, de part del senyor Vallverdú (que es veu que no va escarmentar després d'haver fet aquella cagada de traduir *The Rosy Crucifixion*, com «La crucifixió de Rosy», a *Sexus*), com la de dir que per què una frase que en anglès té sis sil·labes, en català en té dotze, per exemple. Què hi farem? De bona gana els engegaria a dida, però... Tanmateix, miraré d'anar aconseguint traduccions d'altres editorials, i com més fàcils siguin, millor, sense mirar prim de si són al català o al castellà. Ve-t'ho aquí! És ben veritat això que em dius que deien uns contraculturals, que «amb l'excusa de la bandera, et fotran la cartera!» Justa la fusta! I, tanmateix, procuraré de mantenir la relació amb Vicens Vives, on saben valorar-te la feina, en tots els sentits. Es veu que ja ha sortit *La perla*, que, per cert, també la treuen en una versió per al País Valencià, perquè es veu que els professors d'institut d'aquells barris no recomanen com a lectura les traduccions al català del Principat. Una altra collonada! Com si als Estats Units haguessin de fer una versió especial de les traduccions fetes d'altres llengües a l'anglès del Regne Unit!

Però, passem a un altre tema. Fa poc, em va trucar en Xavier Garcia per insistir a demanar-me la correspondència amb en Pedrolo. I finalment vaig accedir a enviar-li totes les cartes (prop de 40); a canvi, ell es va comprometre a enviar-me els números d'URC que jo no tenia, el llibre compilat per ell *El llegir no fa perdre l'escriure* i el llibre *Sobres*, que m'ha d'enviar la diputació de Tàrraga. Em deia que les cartes meves a en Pedrolo ja les tenia, però, en rebre les d'en Pedrolo a mi, ha

vist que n'hi faltaven una colla, i també m'ha començat a demanar dades i programes de les obres de Pedrolo representades a Buenos Aires, ressenyes crítiques aparegudes a *Ressorgiment* i a Catalunya, així com referències sobre aquestes publicacions, etc. També li vaig enviar l'enregistrament magnetofònic d'una entrevista que Obra Cultural Catalana va fer a en Pedrolo fa anys i que ja havíem donat a la Fonoteca de Catalunya, però es veu que no la trobaven. També en Vellvé la volia, per cert, i, aprofitant l'anada a Barcelona de l'amic Fivaller Seras, a qui l'IPECC li ha atorgat el premi Batista i Roca, li n'he enviat també una còpia, juntament amb l'entrevista que em va fer el senyor Font per tenir-hi també la meua veu i biografia, l'any 1990.

D'allò que t'explicava sobre la possibilitat de fer un cicle de conferències sobre la cultura catalana a la Universitat Nacional de La Plata, finalment es va concretar i te n'adjunto el programa. El públic ha estat escàs, als actes realitzats fins ara, però és una experiència més.

Per tal com havia escrit a en Rendé manifestant-li el meu interès per anar al congrés del PEN a Praga, l'altre dia em va trucar la secretària per donar-me'n informació, i també vaig rebre una lletra de l'amic Rendé en el mateix sentit. El cas és, però, que ho havíem estat considerant abans de rebre el premi que ens va impulsar a viatgar a l'abril, de manera que en aquestes altures ja no estem en condicions d'emprendre aquest viatge ni cap. Tanmateix, et volia anunciar que el president del PEN de l'Argentina assistirà al congrés i després passarà per Barcelona, amb la seva muller, on s'hi estaran uns dies. Li vaig dir que es posés en contacte a Praga amb en Rendé i en Sarsanedas, i després li vaig suggerir de veure en Molas i que et truqués també a tu,

un cop fossin a Barcelona. Es diu José Isaacson, és un pensador destacat, poeta i escriptor, amb una obra densa i amb una colla de premis. Entre les seves obres més importants, cal assenyalar: *Cuaderno Spinoza*, *Poemas del conocer* i *Desde el mundo de Borges*, en poesia; *La revolución de la persona*, *Antropología literaria* i *La industria cultural*. Ha rebut el Premio al Mérito Intelectual Latinoamericano, atorgat a Caracas el 1979; el Primer Premio Nacional de Ciencias del Lenguaje (1968-1973); el primer Premio Municipal de Poesía (1963); el Primer Premio Municipal de Ensayo (1969); el Gran Premio de Honor de la Sociedad Argentina de Escritores (1976); el Gran Premio de Honor de la Fundación Argentina para la Poesía (1978); el Premio Gerchunoff (1964-1965); i el Premio José Hernández (1986). O sigui que és tot un personatge i un bon amic, per bé que la meva relació amb ell va néixer a l'editorial, ja que m'ocupava de la correcció dels seus llibres.

Em va doldre molt la mort d'en Pere Calders, a qui vaig tenir ocasió de conèixer personalment gràcies a tu, quan em vas fer participar, ficat amb calçador, a la taula d'expositors en una escola o institut. És clar que ja coneixia la seva obra de feia molts anys, abans fins i tot de l'aparició de les *Cròniques de la veritat oculta*, ja que, em sembla que al mercat de Sant Antoni, ja hi havia comprat aquells dos llibrets d'abans de la guerra, *La glòria del doctor Larén* i *El primer arlequí*.

Després de la meva darrera carta, vaig rebre notícies d'en Clapés, i ara, aquesta setmana passada, n'he rebut una altra (que per cert m'ha arribat en quatre dies, és a dir ell la va escriure diumenge passat, la va despatxar dilluns, i dijous jo la retirava de la casella. Increïble!). En aquesta darrera, el trobo una mica

fatigat, fins i tot em parla que ha arribat el moment de reflexionar sobre el Cafè Central: si cal seguir o deixar les coses com estan. Al desembre, celebrarà el cinquè aniversari, i em recorda que quan van fer el primer, nosaltres érem a Barcelona. I, ve t'aquí, que també a ell havia recorregut l'amic Xavier Garcia, per demanar-li que mirés de convèncer-me, perquè -li deia--, creia que era l'única persona que podia influir-me. No sé per què, m'ensumo que aquí hi vas ficar la cua tu, paio! Amb tot, ja veus que no ha estat necessària la intervenció de ningú: jo mateix em vaig convèncer que no tenia cap sentit sentir escrúpols pel que en Pedrolo podia dir sobre aquest o aquell altre (de fet, un cop revisades les cartes, vaig veure que no deia res de l'altre món sobre dues persones, en Cendrós i en Fujol, que no hagués dit ja al dietari, per exemple.

De qui fa temps que no en sé res és de la Maria Ginés. Li vaig escriure ja fa uns mesos, però no n'he tingut resposta. Em fa por que no estigui bé de salut. És clar que també ella estava molt amargada per la situació que es vivia a can 62. En saps alguna cosa?

Ah! Els de la *Revista de Catalunya* em publicaran l'article «Pedrolo articulista», al número de novembre, el 90. Com que es veu que me'l pagaran, els he dit que m'hi subscriguin. Tu la compres?

I bé, a la teva em deies que només faltava que ploqués. Doncs, pel que em diu en Clapés, es veu que els déus et van escoltar! Vés amb compte, perquè es veu que tens força predicament, prop d'aquests senyors!